

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

4. Quartum Argumentum principale ponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

Quaest. IV. Vtrum relatio terminetur, &c. 767

formalis similitudinis paternitatis ad alteram paternitatem, & oppositionis paternitatis ad filiationem, quo posito cum paternitate simul est prius ipsa relatione similitudinis, & oppositionis, quae resultat in paternitate, sed altera paternitas, & filiatione ponuntur simul, & sunt prius, quam relatio similitudinis, & oppositionis resultent in paternitate respectu paternitatis, & filiationis, & ad positionem alterius paternitatis, & filiationis resultant duae relationes in paternitate, alia similitudinis ad alteram paternitatem, alia oppositionis ad filiationem: ergo terminus formalis similitudinis, & oppositionis dictae sunt paternitas, & filiatione; sed paternitas, & filiatione sunt relationes formaliter; ergo terminus formalis talium relationum sunt relationes formaliter: ecce quomodo ex illo principio, posito fundamento, & termino resultat relatio, tanquam ex prioribus causis talis relationis, concluditur nostra prima, & secunda conclusio.

SVBSECTIO IV.

Quantum argumentum principale ponitur.

135 **I**n vestra sententia una relatio sufficit ad plures terminos, & ideo una causa v. g. pater non respicit plures effectus, seu filios pluribus relationibus, sed potius vnica, & ideo asseritis vnum effectum vna relatione respicere plures causas, praecipue si sint subordinatae illae, vt creatura, & Deus v. g. dum concurrunt ad hominem producendum, ex quo sic argumentor, homo productus respicit vnica relatione indivisibili hominem, & Deum: sed illa vnica relatio terminatur ad absolutum respectu Dei, quia in Deo non est relatio, quae possit terminare talem relationem creaturae: ergo etiam terminatur ad absolutum respectu hominis generantis; pater haec vltima consequentia, quia vna, & eadem relatio non potest habere terminos formales specie distinctos, alias eadem relatio specie reali a seipsa distingueretur; nam ideo per vos supra, materitas Virginis distinguebatur specie, & essentialiter a ceteris relationibus paternitatis aliarum femininarum, quia ceterae relationes habent terminum formalem relativum, illa vero absolutum; sed haec eadem relatio, quae respicit Deum, & hominem generantem, habet terminum absolutum ex parte Dei, & relativum ex parte creaturae: ergo eadem a seipsa distinguitur specie, & essentialiter a parte rei, quod est summum absurdum, alias esset, & non esset eadem simul.

136 **D**einde, quia illa relatio non est libera, nec habet libertatem, vt vno modo respiciat hunc terminum, & alio modo illum; sed est forma naturalis, quae semper eodem modo procedit, ac proinde ad terminum eiusdem rationis debet tendere, quia vnica essentia vnicum, & eodem modo specificativum debet habere, & non formaliter distincta specificativa; atqui relatio illa est vnica formalissime essentia, & terminus est specificativus illius essentialis ex alio capite absolutum, & relativum formaliter sunt termini formaliter, & specie distincti, vt vos asseritis: ergo non possunt esse simul absolutum, & respectivum terminus formalis talis relationis; ergo vel solum debet esse absolutum, vel relativum in omnibus, quae terminant talem relationem; sed non est in

omnibus relativum, vt patet in Deo: ergo in omnibus est absolutum.

Tandem, quia illa relatio perfectissime conservatur habendo pro termino absolutum in Deo: ergo absolutum est terminus formalis illius, unde, & specificativum illius essentialis, & formale, quia res non potest conservari sine suo formali, & essentiali specificativo, in ordine ad quod habet totum suum esse essentialis, ita vt si specificatum petat actu existens suum specificativum, sine illo actu existente non poterit conservari, vt in exemplo quod supra adduximus de actuali visione corporea patet, & in vnione evidentius liquet, nam vnio nullo modo potest existere a parte rei, quin vnibilia actu existant: ergo si actu conservatur illa relatio sine eo quod corresponsdeat ex parte Dei terminus relativus contenta solum esse absolutum Dei, illud absolutum Dei erit formalis terminus, ex quo evidenter sequitur, esse per accidens, quod ex parte alterius termini, scilicet hominis generantis, detur relatio paternitatis, & sic talis relatio non est formalis terminus, nec formaliter existit in generante vt terminet relationem geniti, sed solum vt hominem generantem referat ad genitum.

Vrgetur, quia si ibi relatio paternitatis est formaliter terminus sine illa paternitate non posset conservari relatio filij in genito, vt patet ex supra dictis; sed hoc est falsum: ergo talis relatio paternitatis in generante non est terminus formalis relationis filiationis. Minor illa sic probatur, nam si per impossibile in homine generante impediretur relatio paternitatis, ita vt nulla daretur relatio paternitatis in generante, aut quia post eius resultantiam ipsam destrueret Deus, aut quia ipse sua potentia absoluta impediret resultantiam paternitatis, conservata entitate absoluta generantis, sine dubio relatio filiationis, aut effectus ex parte geniti posset ad illum terminari: ergo signum est, illas duas relationes solum concomitanter se habere, & non per formalem terminationem vnus ad alteram; nam si Deus qui est alius terminus, & aliud extremum illius relationis licet talis natura sit, qui non possit fundare relationem, nihilominus apte, & recte terminat illam: ergo quacunque ratione contigerit, alterum extremum manere creatura nimirum cum entitate absoluta, & sine relatione paternitatis, nihilominus erit sufficiens ad terminandam relationem geniti aut producti, est enim eadem ratio, nam quod vnum fundamentum sit aptum, necne ad fundandam propriam relationem, est per accidens ad terminationem alterius; unde si per intellectus praecisionem separaretur relatio a tali extremo, intelligitur manere aequae sufficiens, vt optime notat P. Suarez ad terminandam aliam relationem, ac illud extremum, quod non est capax relationis, Deus nimirum: ergo si absolutum sufficit in Deo, & non requiritur relatio ad terminandum relationem, signum evidens est in omnibus sufficere, imo solum illud esse formalem terminum, & ad terminationem per accidens esse relationem oppositam; nam conservato absoluto, datur terminatio licet non sit relatio, & destructo absoluto non datur relationis terminatio, licet conservaretur relatio, ad quod supponamus quoddam impossibile extrinsecum (quod a multis adversariis non vt impossibile, sed vt certum admittitur de facto) nempe quod relatio filiationis, vel paternitatis, v. g. sit res, & distincta

à fundamento, substantia nimirum generante, quam vt sic potest Deus separare à suo fundamento, & ponere in subiecto extraneo, v. g. in arbore quod posse fieri convincunt, quod ex vna parte non sit actus vitalis, & ex alia parte sit res simpliciter, sicut quantitas, quod separata est in Eucharistia divinitus à proprio subiecto, quia res est, & non modus.

- 139 Tunc autem genitum non posset referri ad arborem licet in arbore daretur paternitas, quia genitum non refertur, nisi ad causam, à qua processit per originem viventis à vivente, &c. quia relatio vt supra diximus filij, aut effectus respicit terminum, à quo effectus dependet, & à quo accipit esse per dependentiam; unde respicit extremum suæ dependentiæ; sed licet arbor habeat relationem paternitatis, quæ erat in generante, nihilominus non est causa geniti, à qua processit per originem viventis à vivente coniuncto, nec est extremum dependentiæ geniti à generante: ergo non est terminus relationis geniti; atqui talis relatio non potest esse sine termino, vt patet ex terminis: ergo aliquis est terminus talis relationis, nempe qui fuerit causa, à qua accepit esse genitum per generationem, & quæ est extremum dependentiæ geniti; atqui homo generans est causa geniti, & est extremum dependentiæ geniti: ergo est terminus talis relationis, sed non est terminus ex vi relationis paternitatis, quia iam supponimus talem paternitatem separatam esse à generante, & positam esse arbore; ergo est terminus formalis ex vi substantiæ generantis absolutæ.

- 140 Nec potest dici, relationem filiationis destrui in genito, nam relatio non destruitur in fundamento existentibus fundamento, & ex parte termini omnibus perseverantibus, quæ erant, quando resultavit filiatio: itaque existentibus, & perseverantibus omnibus causis, & circumstantijs causarum, à quibus sit, conservatur effectus naturaliter, sed in illo casu conservaretur esse genitum, quod est fundamentum filiationis substantia generans, & paternitas, etiam si separata sit à generante: ergo non potest destrui talis filiatio.

- 141 Declaratur hoc alio modo: Deus producit lucem solus, v. g. in principio creationis mundi, imo potest de facto solus Deus producere lucem quam simul producit cum sole, in eo autem casu talis lux producta respiceret, ordinareturque realiter ad Deum solum, tanquam ad producentem, eodem modo, quoad solem ordinaretur, si ab eo produceretur: sed Deus terminat hanc relationem sine propria vlla relatione reali, idque propriissime, & rigorosissime, quia lux propriissime, & rigorosissime dependet à Deo: ergo sol produciens sine vlla relatione potest terminare relationem lucis productæ.

- 142 Dices, magnum esse discrimen, nam creatura est capax relationis, Deus autem est incapax, & ideo Deus non terminat relatione alteram quam necessario terminat relatione opposita creatura.

- 143 Contra, & ex hoc ipso responso sic efformo argumentum: quia relatio essentialiter dependet à suo termino formali, quia est specificativum essentialit illius, unde nullo modo potest dari talis relatio sine tali termino; sicut intellectus non potest dari sine intelligibili, &c. sed talis relatio, quæ est eiusdem speciei licet materialiter distinguatur numerice à relatione, qua lux producta

ipsa referretur ad solem, & ad Deum in casu in quo ab ipsis simul produceretur) quæ sine suo formali termino nullo modo potest esse, sufficienter conservatur, & refertur ad Deum solum, vbi datur summa incapacitas relationis prædicamentalis: ergo signum evidens est, quod relatio, quæ deficit in Deo, non erat terminus formalis huius speciei relationis, alias non daretur talis relatio lucis productæ ad solum Deum incapacem relationis; nam si relatio esset terminus formalis, ac proinde requisitus essentialiter, & formaliter ad illam relationem, talis relatio non esset in ordine ad Deum, in quo non datur capacitas habendi relationem; quæ per vos est ratio formalis terminandi, & sine qua relatio esse non potest vilo modo; unde si non obstante tali incapacitate Dei datur, & terminatur illa relatio ad Deum, evidens est relationem effectus habere in Deo formalem terminum nempe absolutum, & sic relatio causæ non erit terminus formalis relationis effectus v. g. quia visio corporea petit pro obiecto formali, seu termino suæ relationis transcendentalis lucem, & colorem visibilitatem nimirum, & Deus est incapax talis visibilitatis corporeæ, per consequens est incapax visio corporea vt terminetur ad Deum, ordinetur ad ipsum, respiciat, & videat illum propter incapacitatem habendi lucem, & colorem in seipso, nam si visio illa non potest esse sine suo specificativo visibilitate nimirum, nec potest respicere, quod non habet illud, & Deus non potest habere illud: ergo de primo ad ultimum talis visio non potest respicere Deum propter incapacitatem suam, unde ridiculum esset dicere, Deum videri per visionem corpoream, ex eo quod Deus sit incapax visibilitatis, ratione cuius existat sine visibilitate, non tamen posse videri hominem, quia habendo capacitatem ad habendam visibilitatem non habet illam; ridiculum enim esset hoc, imo, vt consequenter loquendum esset, deberent dicere, si talis visio non potest videri hominem, quia non habet visibilitatem, etiam si sit capax illius, à fortiori repugnare illi, posse videri Deum quoniam nec habet visibilitatem, nec est capax illius, sed potius omnino repugnare illi, & contra, si Deum videt talis visio per impossibile, in quo deficit visibilitas (propter omnimodam repugnantiam) à fortiori talem visionem videri hominem, licet illi deficiat visibilitas etiam si deficiat, vel non deficiat propter incapacitatem, quo supposito evidenter sequeretur, visibilitatem non esse terminum formalem visionis corporeæ, siquidem terminatur ad Deum, vbi nulla est visibilitas corporea, quia sine ratione formali alicuius non potest illud salvari, imo si eadem visio corporea videret hominem, & Angelum eundem, in quo nulla est visibilitas, etiam si datur visibilitas in homine, certe deberet dici visibilitatem hominis existentis prope Angelum visum esse per accidens ad visionem; siquidem per eandem visionem videtur homo, & Angelus, vbi nulla est visibilitas, nec capacitas ad illam, sed eadem relatio terminatur ad hominem generantem, vbi datur paternitas, & ad Deum, vbi nulla est paternitatis relatio propter incapacitatem Dei: ergo evidenter sequitur talem relationem filiationis non petere pro formali, essentiali, & necessario termino relationem paternitatis, quia si illam peteret, non posset terminare ad Deum, vbi nulla est relatio paternitatis, sed solum terminaretur ad hominem, vbi datur illa, sed vel

vna

Quæst IV. Vtrum relatio terminetur, &c. 769

vna, & eadem relatio terminatur ad Deum, & ad generantem vel relatio, quæ in luce terminatur ad Deum solum, quia solum producta est à Deo, est eisdem speciei cum ea, quæ terminatur ad solem producentem illam: ergo terminus formalis talium relationum eisdem speciei non est relatio formaliter ex parte termini, quia non correspondet in Deo talis relatio: sed potius erit absolutum esse producentis, vt producentis formaliter (reduplicando supra actionem formalissime) quod est eisdem rationis in Deo, & in sole, siquidem aut est eadem numero productio respectu Dei, & solis, aut est eisdem speciei: quod autem relatio, qua lux producta à solo Deo, & relatio, qua lux producta à sole, & à Deo respicit solum Deum in primo casu, & Deum, & solem, in secundo casu sunt eisdem speciei formalissime, patet manifeste, quia quando rationes fundantur in illis sunt eisdem speciei, sed productio lucis à sole, & Deo, & productio eisdem lucis à solo Deo, licet distinguantur realiter numerice, non distinguuntur formaliter, & specificè: ergo relationes, quæ fundantur in talibus productionibus ex parte lucis non distinguuntur specie: minor hæc est clara, quia productio seu actio specificatur formaliter à termino: unde si terminus est idem formaliter licet agentia distinguantur maxime, productiones sunt eisdem speciei; sed terminus productus à solo Deo est lux dependens à subiecto, & terminus productus à sole, & Deo est eadem lux dependens à subiecto: ergo productiones illæ sunt eisdem speciei formaliter. Maior illa etiam est clara, quia relatio mensuratur, & proportionatur cum ratione fundandi propria quoad constitutionem, & distinctionem specificam, vt evidenti inductione supra probavi discurrendo per relationes vnionis, convenientiæ, & productionis; unde relatio filij, quam dicit Petrus ad Paulum, & relatio filij, qua Franciscus respicit Didacum sunt eisdem speciei, quia generationes, quibus illi generantur, & quæ sunt rationes fundandi talium relationum sunt eisdem speciei, & ratio est, quia terminus formalis productionis est idem formaliter ac terminus relationis vt late supra demonstravi.

145 Hoc etiam totum potest alio exemplo declarari, nam si B. Virgo postquam genuit Christum Dominum genuisset alium hominem purum, ad duos illos filios per vos vnica relatione maternitatis referretur, quia multiplicatis terminis, non multiplicantur relationes paternitatis, aut maternitatis; atqui ambo illi termini convenirent in terminando formaliter illam relationem; item convenirent in habendo esse genitum absolutum, & non convenirent in habendo relationem filiationis; siquidem Christus non haberet illam: ergo ratio terminandi in illis formaliter, in qua convenirent, non est in illis ex vi relationis, sed potius ex vi geniti absoluti: patet hoc, quia quando multa conveniunt in aliquo prædicato, non datur illud prædicatum in illis ratione differentie: sed potius ratione communis formalitatis, vt v. g. quia equus, & homo conveniunt in ratione videndi, &c. tale prædicatum non convenit homini rationalitatis, per quam distinguitur homo ab equo: sed potius ratione animalis formalissime, in quo conveniunt, & sic de cæteris, in quo nulla est dubitatio; sed

duo illi geniti à Virgine (per possibile, vel impossibile generarentur ab illa) convenirent in terminando relationem maternitatis: ergo talis ratio terminandi convenit illis, non propter relationem filiationis, quia in hoc differunt: sed potius propter esse genitum absolutum formalissime, in quo conveniunt.

SUBSECTIO V.

Quintum argumentum principale ponitur.

146 **A**lbedo refertur per similitudinem ad alteram albedinem; sed non refertur per similitudinem ad relationem, quæ est in alia albedine; ergo non refertur ad relativum; sed ad absolutum formaliter: patet hæc consequentia, quia albedo vt albedo, ad quam refertur alia albedo per similitudinem, est absoluta formalitas, & relatio quæ est in ipsa albedine est formalitas relativa; sed similitudo albedinis refertur formaliter ad albedinem, & non ad relationem: ergo refertur, non ad relativum, sed ad absolutum formaliter. Minor illa sic probatur, quia vnum simile refertur per relationem similitudinis ad aliud, quod est eisdem rationis cum illo, & convenit cum ipso in ratione qualitatis specificæ, & non ad terminum, qui est diversus ab ipso, & non est eisdem speciei infimæ cum illo; unde albedo non potest dicere relationem similitudinis ad nigredinem, nec calor ad frigiditatem, nec nigredo ad actionem, vbi, & cæteros modos, quia illa extrema non sunt eisdem speciei infimæ; sed potius prima differunt specie intra qualitatem, & posteriora differunt non solum specie; sed plusquam genere, propter quam rationem frigiditas respicit calorem relatione dissimilitudinis, & nigredo figuram, actionem, & vbi relatione diversitatis, & disconvenientiæ, maxime enim diversa sunt res, & modi, qualitas, vbi & actio, siquidem ad diversa prædicamenta pertinent.

Tunc sic, albedo non est eisdem speciei, nec 147 convenit in specie infima essentialiter cum relatione quæ est in altera albedine; sed potius disconvenit cum illa; ergo albedo non refertur ad illam formaliter per relationem similitudinis. Minor sic probatur, qualitas realis absoluta, & modus relativus formaliter nullo modo conveniunt in specifica ratione qualitatis: sed potius plusquam genere differunt, disconveniunt, & diversificantur maxime; sed albedo est entitas qualitativa absoluta realis, & relatio, quæ existit in alia albedine est modus relativus formaliter, & non absoluta entitas: ergo albedo, & relatio, quæ existit in alia albedine non sunt similia; sed potius dissimilia: ergo albedo non respicit talem relationem per relationem similitudinis; sed potius per relationem dissimilitudinis: ergo si albedo refertur per relationem similitudinis, debet referri ad alteram albedinem, quæ convenit cum illa in ratione qualitatis absolutæ speciei, & essentialiter.

148 Declaratur hoc à contrario sensu, quia albedo refertur ad nigredinem relatione dissimilitudinis, quia nigredo disconvenit cum albedine; sed non disconvenit cum albedine in quantum nigredo habet relationem dissimilitudinis, & in quantum relativa est formaliter per relationem dissimili